

Femte klass i Kaththewela Rahul-skolan har en bibliotekslektion (där de introduceras till en ny bok)

Bibliotek på schemat

Af Ann-Britt Sternfeldt

Organisationen Room to Read jobbar för ökad läskunnighet hos barn i Asien och Afrika. I Sri Lanka är läskunnigheten vid Room to Read-skolor högre än vid de allmänna skolorna. En viktig del av receptet är obligatoriska bibliotekslektioner.

När rektor D.M. Jayashingah år 2012 började arbeta på grundskolan Kaththewela Rahul utanför staden Bandarawela, i Sri Lankas södra bergsområde, hade skolan endast 36 elever. I dag har antalet ökat till 158 tack vare den utveckling som skolan genomgått. Med rektorns insatser för att förbättra skolan, och ett samarbete sedan 2016

med den USA-baserade organisationen Room to Read, har undervisningen förändrats tillsammans med elevernas resultat. Familjer som tidigare placerade sina barn i skolor i Bandarawelas centrum, trots att det var längre från deras hem, väljer nu att låta barnen gå i Kaththewela Rahul för att skolan har fått så gott rykte.

Jag gör, Vi gör, Du gör

- I snitt läser elever i första klass i Sri Lanka 45 ord per minut, men här vid Kaththewela Rahul läser de med en hastighet av 65 ord per minut, säger Saman Hettiarchchi. Saman Hettiarchchi är Room to Reads områdesansvarige i Bandarawela-regionen, där man i dag jobbar med 63 skolor. Saman introducerar mig till Room to Reads läsprogram och jag får sitta med i en klass för att se hur undervisningen går till.

- Vår skolplan påminner om den allmänna men vi har även infört konceptet "Jag gör, Vi gör, Du gör" och det hjälper barnen att läsa bättre. Först visar och gör läraren det som ska läras ut, sedan gör man det tillsammans och sedan gör eleverna det själva. Man lär också barnen att identifiera bokstäver med ljud. Den här metoden stimulerar eleverna att bli aktiva och de integrerar ny kunskap på ett mycket bra sätt. Det skapar också en gemenskap med läraren som blir en del av hela teamet, säger Saman.

Delaktighet

Överhuvudtaget fokuserar Room to Reads koncept på delaktighet, och att lärarna inte ska vara separerade från klassen.

- I vanliga skolor ser man inte mycket av detta, säger Saman.

Room to Reads program använder sig även av en "läs-coach" som besöker varje skola två gånger per månad. Läs-coachens uppgift är att hjälpa lärarna att förstå metoden för hur man lär ut och implementerar Room to Reads program. Roshan som är coach för Kaththewela Rahul är med på samma lektion som jag. Han tittar på hur läraren utför sitt arbete och antecknar om det är något han tycker kan förbättras.

Alla som arbetar för Room to Read, som har funnits i Sri Lanka sedan 2005, har utbildats av det lästekniska teamet i Colombo. Även alla lärare vid skolan får under 3 års tid träning i den speciella undervisningsmetoden, i såväl singalesiska som tamil, de två språken in Sri Lanka.

Kategorisering efter färg

Något av det viktigaste för att öka elevernas läskunnighet, men också för själva lusten att läsa, är skolans bibliotek. Och inte bara att det finns ett skolbibliotek i sig utan hur det är utformat och hur det används. Anusha som är biblioteksansvarig visar mig hur man organiserar böckerna i biblioteket.

- Vi kategoriserar böckernas svårighetsgrad efter färger, vitt representerar en viss nivå och gult en annan. På det viset slipper eleverna tänka i sämre och bättre, utan de går efter färger, och det är bara personalen som vet vilka nivåer färgerna representerar. Vi har två speciella bibliotekslärare och de för en loggbok över vilka böcker barnen lånar, och i vilken färggrupp de befinner sig i. På så vis har personalen ett bra underlag för vilka böcker de ska rekommendera varje enskild elev.

Biblioteksaktiviteter

Barnböcker med kvalitet kan vara svårt att köpa i Sri Lanka, säger Samin, men Room to Read producerar böcker för alla nivåer i sitt resurscenter i Colombo, och därifrån distribueras böcker till alla skolor organisationen samarbetar med.

- Vi introducerar böckerna till lärarna och lär ut hur de ska utföra biblioteksaktiviteter. Vi inkluderar också föräldrarna för att uppmuntra dem att läsa för sina barn, och hittills har de visat stort intresse.

Samin säger att aktiviteterna i biblioteket kan variera.

- Ibland läser två elever en bok tillsammans, de turas helt enkelt om att läsa varsitt stycke. Ibland läser elever tillsammans med en lärare, och ibland är de en hel grupp som läser ihop. Vid vissa tillfällen läser eleverna även tyst för sig själva och då har vi madrasser som vi sprider ut på golvet för att skapa en behaglig miljö.

Gemensam bokintroduktion

Jag är med på en av skolans bibliotekslektioner, och den hålls av Chithrangangi, en lärare för femte klass. Lektionen börjar med att Chithrangangi frågar eleverna vilka regler som gäller i biblioteket, vad som är viktigt att tänka på, och en av flickorna reser sig och svarar:

- Man ska ta av sig skorna innan man går in. Man får inte ta med sig mat eller dryck. Och man ska vara aktsam om böckerna.

Chithrangangi introducerar sedan en ny bok för eleverna och hon börjar med att berätta vem som har skrivit den och vem som har gjort

illustrationerna. Hon fortsätter med att fråga vad eleverna tror att boken ska handla om. Därefter tar hon upp några nya ord som kommer att nämnas i boken och ber barnen vara uppmärksamma på när orden dyker upp. När Chithrangangi har läst klart ber hon några elever att agera som någon det berättats om i boken vilket sker under lite fniss och skratt. Sedan får alla rita en teckning ur berättelsen.

Själv vänder jag mig till några elever och frågar vad för slags berättelser de tycker bäst om. Eleverna diskuterar lite sinsemellan innan de kommer fram till ett gemensamt svar.

- Det ska vara berättelser med människor i, det är de bästa.

Obligatoriska lektioner

Jag tycker att bibliotekslektionen var väldigt intressant och frågar Samin hur ofta man har sådana.

- Det är obligatoriskt för varje klass med en lektion på 40 minuter med biblioteksaktiviteter varje vecka. Vi kan inte göra för stora avsteg från den allmänna läroplanen men här har vi lyckats förhandla oss till obligatorisk bibliotekskunskap i vår läroplan, vilket det alltså inte är i de vanliga allmänna skolorna.

- Men så har också våra elever på kort tid visat väldigt goda läsresultat och kanske allra viktigast, en stor lust för att läsa, säger Samin. ■

Biblioteksansvarig Anusha – Biblioteksansvarig Anusha visar de olika färger man använder för att dela in böcker i olika svårighetsgrad.